

Mnenje Evropskega odbora regij – Izvajanje strategije EU za gozdove

(2019/C 275/02)

Glavni poročevalec: Ossi Martikainen (FI/ALDE), član sveta občine Lapinlahti

Referenčni dokument: Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Napredek pri izvajanju strategije EU za gozdove – „Nova strategija EU za gozdove: za gozdove in gozdarski sektor“

COM(2018) 811 final

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

1. pozdravlja poročilo Evropske komisije o izvajanju strategije za gozdove, ki je bilo objavljeno 7. decembra 2018, in priznava, da je potrebno. Na podlagi poročila meni, da je strategija za gozdove koristno orodje za usklajevanje različnih politik. Uspešno so bila izbrana prednostna področja strategije in na splošno je bil dosežen napredek pri uresničevanju ciljev. Vendar je mogoče z nadaljnjim doslednim ukrepanjem v državah članicah, na regionalni in lokalni ravni ter na področju zunanjih odnosov doseči še več;
2. na podlagi prejšnjega mnenja ⁽¹⁾, ki je v številnih vidikih skladno z ocenami Komisije, slednjo poziva, naj si še naprej prizadeva za skladnost področij in ukrepov, povezanih z gozdarstvom, da bo mogoče bolje upoštevati celotno vrednostno verigo, biotsko raznovrstnost in različne vloge gozdov. Pomembno je, da Stalni odbor za gozdarstvo sodeluje pri oblikovanju politik, povezanih z gozdovi, tudi tistih, ki so z njimi povezane posredno;
3. poziva Komisijo, naj preuči ustreznost in aktualnost trenutnega obravnavanja vprašanj na področju gozdarstva, pristopa k tem vprašanjem ter sredstev v EU in kakšen je dejanski učinek teh sredstev na vrednostno verigo glede na vse večji pomen, ki ga imajo gozdovi v okviru svetovnih trajnostnih politik ter za države članice in njihove regije;
4. meni, da bi morala Komisija glede na očitno okoljsko vlogo gozdarskega sektorja predlagati novo, posodobljeno strategijo za gozdove za obdobje po letu 2020 z okrepljeno usmerjevalno vlogo, ki bi posebej obravnavala kultivirane gozdove in priznavala strateško potrebo po pogozdovanju območij, ki jim grozi dezertifikacija. V ta namen bo med drugim morda potrebna ponovna ocena načina dodeljevanja proračunskih sredstev in njegovih učinkov;
5. poziva Komisijo, naj zagotovi zadostno zastopnost držav članic, regij ter strokovnjakov, raziskovalnih inštitutov in organizacij za gozdarstvo pri pripravi omenjene strategije, da bi dosegli želene rezultate in zagotovili vključujoč postopek;
6. da bi ocenil izvajanje strategije za gozdove, izraža naslednja stališča glede prednostnih nalog iz poročila Komisije, ki še zlasti zadevajo naloge OR:
7. **Finančne in upravne zadeve**
 - 7.1 Lokalne in regionalne oblasti morajo tesno sodelovati pri oblikovanju in izvajanju ukrepov gozdarskega sektorja, ki jih izvaja in financira EU. Lastniki in upravniki gozdov, vključno z občinami in regionalnimi oblastmi, imajo ključno vlogo pri krepitvi trajnostne rabe gozdov in njihove tesne povezanosti s podeželskim prebivalstvom in gospodarstvom.

(1) Mnenje Evropskega odbora regij – Vmesni pregled strategije EU za gozdove (UL C 361, 5.10.2018, str. 5).

7.2 Lokalne in regionalne oblasti lahko spodbujajo skladnost in učinkovitost ukrepov gozdarskega sektorja ter imajo povezovalno vlogo v primeru razdrobljenosti zasebnega lastništva gozdov in opuščanja gospodarjenja z njimi zaradi strukturnih družbenih sprememb v številnih državah članicah. Razmislile bi lahko o ukrepih, s katerimi bi spodbujale skupne modele gozdarskih združenj in zvez ter razvijale pojem aktivnega gospodarjenja z gozdovi. Lokalne in regionalne oblasti bi morale tako podpreti sodelovanje v gozdarskem sektorju; zagotoviti bi bilo treba javno podporo za študije izvedljivosti, regionalne dogodke in promocijske dejavnosti, da bi izkoristili številne ekosistemske dobrine in storitve, ki jih ponuja ta sektor.

7.3 Gozdarski sektor je treba ustrezno financirati v okviru skupne kmetijske politike, zlasti s sredstvi za razvoj podeželja, saj številni regionalni in lokalni akterji ta sredstva uporabljajo za krepitev gozdarstva in spodbujanje trajnostne rabe gozdov v svojih regijah. Z večjo prožnostjo skupne kmetijske politike na nacionalni ravni bi lahko imel gozdarski sektor v številnih regijah še večjo vlogo pri ukrepih za razvoj podeželja, v nasprotnem primeru bi se lahko njegova vloga zmanjšala. To je pomembno za zaposlovanje na podeželju, regionalna gospodarstva in trajnostni razvoj. Napočil je čas, ko je treba s finančnimi sredstvi za razvoj podeželja v okviru skupne kmetijske politike zagotoviti zadostno financiranje gozdarskih ukrepov. Da bi imeli nacionalni programi skupne kmetijske politike vpliv na podnebje in okolje, sta potrebna prispevek regionalnih in lokalnih oblasti ter sodelovanje med različnimi ravnmi upravljanja. Poleg tega bi bilo treba o možnostih financiranja za gozdarski sektor obveščati na vseh ravneh upravljanja, da jih bo mogoče v celoti in ustrezno uporabiti.

7.4 OR poudarja, da imajo številne države članice EU zelo slabo razvito gozdno cestno omrežje in v zvezi s tem dodaja, da je treba financirati evropsko študijo o oceni gozdnega cestnega omrežja.

7.5 Poleg prejšnjih orodij, povezanih zlasti s skupno kmetijsko politiko, gozdarski sektor ponuja tudi znatne možnosti za uporabo sredstev iz programov EU za raziskave in inovacije; poleg financiranja v okviru skupne kmetijske politike bi moral biti upravičen tudi do posebnih sredstev v okviru programa Obzorje, instrumenta LIFE+, programa Erasmus+, strukturnih skladov in Solidarnostnega sklada.

8. Lokalna in regionalna gospodarstva, zeleno gospodarstvo, zaposlovanje

8.1 Gozdovi imajo ključno vlogo pri razvoju biogospodarstva in biotske raznovrstnosti v Evropi in njenih regijah ter pri prehodu na nizkoogljično, zeleno gospodarstvo. Lokalne in regionalne oblasti bi lahko med drugim prispevale k regionalnim načrtom za trajnostni razvoj, strategijam za biogospodarstvo, izobraževanju, ekološko trajnostnemu gradbeništvu, sekvenciaciji ogljika v lesnih proizvodih z dolgo življenjsko dobo, uvajanju energije iz obnovljivih virov ter podpiranju malih in srednjih podjetij v gozdarskem sektorju. Na ustreznih območjih bi bilo v gozdarskem sektorju treba vzpostaviti skupine za regionalno sodelovanje, ki bi poleg gozdarskih podjetij, lastnikov gozdov ter regionalnih in lokalnih oblasti vključevale tudi občine, regionalno upravo, izobraževalne ustanove, univerze in nevladne organizacije v regiji, pa tudi zasebna podjetja v sektorjih, v katerih se uporabljajo surovine in proizvodi, ki temeljijo na gozdarstvu.

8.2 Številne podeželske regije v Evropi se soočajo z odseljevanjem in izgubo delovnih mest. Prehod na gozdarske proizvode, na primer v gradbeništvu in proizvodnji energije, bi tudi v redko poseljenih regijah omogočil ustvarjanje delovnih mest in prihodkov od davkov. To velja tudi za širše zeleno gospodarstvo, pri katerem so gozdovi pomembni tudi za turizem, biotsko raznovrstnost, rekreacijo in blaginjo državljanov. Gozdarski sektor kot tretji največji delodajalec (z več kot 3,5 milijona delovnih mest) pomembno vpliva na evropsko socialno in teritorialno konvergenco. Strategija za gozdarski sektor bi morala povečati vrednost vseh ekosistemskih proizvodov in storitev, ki temeljijo na gozdarstvu, da se oživi in podpre gospodarska dejavnost.

8.3 Predvideno povečanje povpraševanja po lesu in biomasi mora spremljati trajnostno gospodarjenje z gozdovi, za katero se lahko pridobi ustrezen certifikat; pri gozdovih v javni lasti certifikat izda gozdarska uprava, pri gozdovih v zasebni lasti pa se ta lahko pridobi v okviru zasebnih mehanizmov certificiranja.

8.4 Sodelovati bi morale različne ravni upravljanja: dobra praksa in rezultati na regionalni ravni bi morali vplivati na to, kako EU in države članice dodeljujejo finančna sredstva za spodbujanje inovacij in tehnologije v gozdarskem sektorju ter povezovanje različnih načinov rabe gozdov. Na podlagi tega bi se lahko oblikovali tudi učinkoviti in dostopnejši finančni instrumenti, s katerimi bi lahko regije razvijale gozdarski sektor. V gozdarskem sektorju so potrebni novi, jasno usmerjeni ukrepi za uresničevanje cilja ogljično nevtralne Evrope do leta 2050. Naloge in pristojnosti lokalnih in regionalnih oblasti se med državami članicami razlikujejo, vendar bi si bilo treba povsod prizadevati za celovit in dosleden strateški pristop, ki združuje skupne cilje in potrebe različnih ravnih v zvezi z zadevami, kot so infrastruktura, informacijski sistemi in izmenjava informacij ter naloge oblasti, kot so izdajanje dovoljenj in nadzor. Vse države članice in gospodarski sektorji bi morali prispevati k doseganju ciljev glede zmanjšanja emisij CO₂, pri tem pa uravnoteženo upoštevati vidika pravičnosti in solidarnosti.

8.5 OR meni, da boljše obveščanje o pomenu trajnostnega gospodarjenja z gozdnimi območji skupaj z možnostjo razširjanja, organiziranja in usklajevanja kampanj ozaveščanja o večnamenskosti gozdov ter o številnih koristih, ki jih ima trajnostno gospodarjenje z gozdovi z gospodarskega, socialnega in okoljskega vidika, vse bolj postaja skupna potreba na vseh institucionalnih ravneh EU.

9. Biotska raznovrstnost, podnebne spremembe, zdravje gozdov

9.1 OR opozarja na ključni pomen spodbujanja ustreznega gospodarjenja z gozdovi ter povezovanja kmetijskih in gozdarskih politik s politikami obvladovanja hidrogeoloških in podnebnih tveganj.

9.2 OR je seznanjen z ugotovitvijo Komisije, da na področju biotske raznovrstnosti kljub velikim prizadevanjem za ohranitev različnih vrst gozdov in habitatov, med drugim prek omrežja Natura 2000 in direktiv o pticah in habitatih, ni bil dosežen zelen napredek. Komisija bi morala podrobneje oceniti, kje so bili doseženi rezultati, kateri instrumenti bi bili potrebni za doseganje pozitivnih rezultatov ter ali so bili ukrepi uravnoteženi glede na razširjenost in redkost gozdnih habitatov po vsej EU, pri tem pa posebno pozornost nameniti regijam z večjim bogastvom vrst, kot so najbolj oddaljene regije. Financirati bi bilo treba obsežno oceno stanja gozdov in njihovih ekosistemskih storitev, zlasti v novih državah članicah, da se ohrani in utrdi naravna dediščina z veliko okoljsko vrednostjo ter v ta namen okrepijo obstoječe ekološke mreže.

9.3 Gozdovi lahko pomembno prispevajo k blažitvi podnebnih sprememb z zajemanjem, skladiščenjem in nadomeščanjem emisij CO₂. Podnebni vplivi morajo postati horizontalna tema trajnostnega gozdarstva, v okviru katere bi se o možnostih, ki jih ponujajo gozdovi, razmišljalo celostno: kako nadomestiti gradbene materiale na osnovi fosilnih goriv ter fosilna goriva in z njimi povezane proizvode, kako gospodarjenje z gozdovi vpliva na sekvenciacijo ogljika ter nadalje, kako spodbujati ali nagravati lastnike, ki trajnostno gospodarijo z gozdovi (v primerjavi s tistimi, ki ne), kako podnebne spremembe ogrožajo gozdove, kako zagotoviti pogoje za uspevanje avtohtonih drevesnih vrst in v kakšnem obsegu se te lahko nadomestijo z neavtohtonimi drevesnimi vrstami itd.

9.4 OR poziva Evropsko komisijo, naj regije in lokalne oblasti v celoti vključijo v izvajanje uredbe o porazdelitvi prizadevanj ⁽²⁾ in uredbe LULUCF ⁽³⁾, da bi določili cilje za zmanjšanje emisij do leta 2030 in oblikovali konkretne pobude za njihovo uresničitev.

9.5 Zaradi podnebnih sprememb in zmanjšanja raznolikosti gozdov bodo lahko velika gozdna območja izpostavljena škodi zaradi požarov, neurij, bolezni in škodljivcev. Za takšne primere je treba pri upravnih odločitvah vedno pretehtati tveganja, ki lahko nastanejo zaradi neukrepanja. Na to se je treba pripraviti s posodobljeno zakonodajo v podporo gozdnemu načrtovanju in za preprečevanje takšne škode ter s financiranjem, posebej namenjenim preprečevanju škode, upravljanju kriz in območij, ki so jih prizadeli škodljivci, spodbujanju obnavljanja in ponovnega pogozdovanja ter reševanju gospodarskih težav v regijah, ki so jih prizadele nesreče. V zvezi s tem je treba na regionalni ravni financirati oblikovanje seznama možnih tveganj. Aktivno gospodarjenje z gozdovi lahko pomembno prispeva k preprečevanju in zgodnjemu odkrivanju škode ter tako izboljšanju zdravja gozdov.

9.6 Družbi bi bilo treba bolje pojasniti naravni kapital in ekosistemske storitve gozdov ter, kjer je to mogoče, okrepiti povezanost lokalnih skupnosti z gozdovi, najsi bodo v njihovi lasti ali ne.

9.7 OR poudarja izreden pomen ukrepov od spodaj navzgor na področju obvladovanja tveganja nesreč in instrumentov EU za njihovo dopolnitev, če so v primeru nesreče zmogljivosti države članice presežene. Seznam instrumentov EU, ki so še posebej koristni pri ukrepanju v primeru neviht in požarov, vključuje mehanizem Unije na področju civilne zaščite, Solidarnostni sklad EU in pilotne projekte, ki jih financira Evropska komisija in katerih namen je odpraviti upravne in pravne ovire za obvladovanje tveganja nesreč na čezmejnih območjih.

9.8 V skladu z zahtevo Evropskega parlamenta in glavnih deležnikov je nujno potreben akcijski načrt EU v zvezi s krčenjem in degradacijo gozdov, da bi nadalje ocenili okoljski vpliv porabe proizvodov in surovin v EU, ki verjetno prispeva tudi h krčenju in degradaciji gozdov zunaj EU. OR zato poziva Evropsko komisijo v novi sestavi, naj to vprašanje uvrsti med svoje politične prednostne naloge.

⁽²⁾ Uredba (EU) 2018/842 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o zavezujočem letnem zmanjšanju emisij toplogrednih plinov za države članice v obdobju od 2021 do 2030 kot prispevku k podnebnim ukrepom za izpolnitev zavez iz Pariškega sporazuma ter o spremembi Uredbe (EU) št. 525/2013 (UL L 156, 19.6.2018, str. 26).

⁽³⁾ Uredba (EU) 2018/841 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o vključitvi emisij toplogrednih plinov in odvzemov zaradi rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva v okvir podnebne in energetske politike do leta 2030 ter spremembi Uredbe (EU) št. 525/2013 in Sklepa št. 529/2013/EU (UL L 156, 19.6.2018, str. 1), <https://unfccc.int/topics/land-use/workstreams/land-use--land-use-change-and-forestry-lulucf>.

10. Mednarodno in medregionalno sodelovanje v gozdarskem sektorju

10.1 EU si mora še naprej prizadevati – po Evropi in po svetu – za sodelovanje in vzpostavitev podlage za doseg sporazuma o gozdarskem sektorju in trgovini z gozdarskimi proizvodi ter za utrditev načel trajnostnega gozdarstva v sosedstvu, zunanjih gospodarskih odnosih in razvojni politiki. Vplivala bi lahko na primer v okviru pobude *Forest Europe*, certificiranja gozdov, strateškega načrta ZN za gozdarstvo do leta 2030 in svetovnih ciljev glede gozdov.

10.2 Številna pomembna gozdna območja v EU so na zunanjih mejah, vrste gozdov, gospodarstvo, ki temelji na gozdarstvu, in grožnje za gozdove pa pogosto segajo prek teh meja. Pomembno je, da lahko regionalne in lokalne oblasti na mejnih območjih učinkovito uporabljajo programe EU na področju zunanjih odnosov v gozdarskem sektorju.

10.3 Predstavniki regionalnih in lokalnih oblasti morajo tesno sodelovati pri pripravi, izvajanju in spremljanju mednarodnih obveznosti EU v gozdarskem sektorju, poleg tega pa je treba vzpostaviti redne postopke za uresničevanje tega cilja v praksi.

10.4 Za lažjo izmenjavo znanj in spretnosti ter okrepitev konkurenčnosti regij bi bilo treba spodbujati nacionalno in regionalno sodelovanje v EU. Z okrepljenimi omrežji bi pospešili tudi zagotavljanje podpore pri obvladovanju naravnih motenj, kot so gozdni požari, nevihte, suše in poplave.

11. Izobraževanje in obveščanje

11.1 Spodbujati je treba družbene zahteve, ki upravičujejo in ščitijo vlogo gozdov kot ključnih akterjev pri soočanju s prihodnjimi podnebnimi in gospodarskimi izzivi.

11.2 To bomo dosegli le, če bomo vse napore vložili v obveščanje in izobraževanje o vlogi gozdarskega sektorja pri blažitvi podnebnih sprememb in prehodu na biogospodarstvo, ki temelji na naravnih virih, v okviru nacionalnih in mednarodnih kampanj, pa tudi na lokalni in regionalni ravni, ki sta blizu državljanom.

11.3 Ukrepi obveščanja in izobraževanja bi morali biti usmerjeni zlasti v premagovanje dveh obstoječih kognitivnih preprek: preoblikovanje negativnega pogleda na izkoriščanje lesa v priznavanje gozdarstva kot sistema trajnostnega gospodarjenja, ki temelji na gozdarski znanosti, ter preseganje nasprotja med ohranjanjem in gospodarjenjem z uporabo koncepta trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, ki omogoča njuno združljivost.

11.4 V ekipah za komunikacijo in izobraževanje morajo sodelovati gozdarski strokovnjaki, ki se spoznajo tudi na trajnostno gospodarjenje z gozdovi.

V Bruslju, 11. aprila 2019

Predsednik
Evropskega odbora regij
Karl-Heinz LAMBERTZ
